

Oponentský posudek bakalářské práce Kateřiny Koskové Reflexe fenoménu sexuálního obtěžování českými herečkami v kontextu kampaně #MeToo: případová studie

Téma bakalářské práce je aktuální a rozhodně nevytěžené, v samotném úvodu však musím – a později na to ještě několikrát upozorním – poněkud zpochybnit její zaměření co do výběru zkoumané sociální skupiny. Věnovat se v českém prostředí kampani #MeToo je problematické (a tím pádem z výzkumného hlediska zároveň zajímavé) především kvůli tomu, jak zde velmi specificky vyvolalo poněkud jinou vlnu ohlasu než jinde ve světě. Autorka to ostatně ve své práci sama zmiňuje – spíše než zabýváním se jednotlivými případy či hledáním způsobů, jak odstranit sexuální obtěžování, se v České republice na veřejnosti (převážně tedy v médiích a hlavně na sociálních sítích) diskutovalo, jestli něco takového vůbec existuje, případně jestli to není zneužitelné, tedy zda se nejedná o mocenský nástroj žen proti mužům. To je samo o sobě natolik významné, že by autorka měla tuto skutečnost ošetřit ve své metodologii, respektive nastavit design výzkumu tak, aby ji výpovědi nenavedly na mělčinu, kde zůstane s pouze s tímto tématem – což se také, bohužel, stalo.

Nicméně ještě důležitější je dle mého názoru to, že autorka dostatečně neváží význam rozdílnosti kulturního prostředí a podmínek vzniku kampaně. Věnovat se v Česku herečkám proto, že kampaň do značné míry nastartovala a zpopularizovala aféra v Hollywoodu, tedy v meze západního filmového průmyslu, příliš nedává smysl. V České republice tato kampaň rezonovala jinde a jiným způsobem, proto by bylo mnohem užitečnější zaměřit se na jiné sociální skupiny. Ostatně autorka jich v teoretické části jmenuje poměrně dost (servírky, zdravotní sestry – ty především kvůli komentářům některých českých sexuologů o tom, jak „je normální a zdravé plácet je na pracovišti přes zadek“). Troufám si tvrdit, že výsledky by byly podstatně zajímavější než v tomto případě.

Vrátím se nicméně ještě na začátek. Autorka velmi dobře zpracovala teoretickou část, kde pracovala s dostatečným množstvím relevantních zdrojů a velmi vhodně definovala typologii sexuálního či genderově podmíněného sexuálního obtěžování. Práce je nicméně místy zatížená určitou autorskou zaujatostí, což může být sympatické, ale v akademické práci nepatřičné. Působí tak celý popis obsahu konference organizované Univerzitou Karlovou v březnu 2018 (str. 21 – 24), kde autorka hodnotí, ironicky komentuje a esejistickou formou odsuzuje výroky těch, s nimiž osobně nesouhlasí.

V empirické části autorka poněkud nejasně formuluje výzkumné otázky, takže není příliš patrné, co bude přesně ve svém výzkumu sledovat. Problematický je rovněž výběr vzorku. Pokud chce autorka „zjistit, jaký názor mají české herečky na aféru Henryho Weinsteina a ostatních obžalovaných,“ (str. 28), měla by minimálně zvolit ty komunikační partnerky, které o této aféře ví. Zde se vracím k tomu, co jsem označila jako problém už v samotném úvodu. Najít v Praze prakticky bez dalších větších kritérií (podmínkou bylo pouze to, aby se ženy hraním profesionálně živily nejméně tři roky) sedm hereček, provést s nimi rozhovory a označit vzorek za saturovaný, je spíše přáním než skutečností – a odpovídají tomu výsledky výzkumu.

Předložené výsledky jsou velmi předvídatelné – autorka de facto nezjistila nic zajímavého. Sama se naopak podivuje něčemu (a zde se vracím k úvodnímu odstavci, který poukazuje na specifika českého prostředí), jak málo jsou české herečky informované o sexuálním obtěžování a že mají potřebu toto téma bagatelizovat a někdy také omlouvat. Přestože tedy autorka dokázala, že zvládne připravit a realizovat výzkum, jeho výsledek je jen velmi málo uspokojivý, protože nepřináší žádné nové, zásadní či zajímavé zjištění.

V analytické části je krom toho patrné, že se autorka snaží výsledky představovat na základě kvantifikace (ne podle zajímavých zjištění, ale na čem se ženy nejvíce shodovaly apod.), chybí napojení na jinak velmi dobře zpracovaný teoretický rámec a vůbec nejméně vydařený je způsob interpretace. Dokazuje to například tento odstavec ze str. 47:

Většina dotazovaných žen mezi řečí zmínila, že existují možnosti, jak se takovým situacím vyvarovat: „Radši bych změnila profesi, kdyby to zašlo až tak daleko, že bych si jako neškrtila nikde jinde, než abych dělala něco, co nechci za něco, co bych třeba chtěla.“ (Daniela) Zde je opět odpovědnost přenášena na oběť. Vystává zde otázka, proč by ona jako herečka měla měnit profesi, když jsou to) podle ní muži, kteří překračují hranice a chovají se nepřijatelně? Neměli by ji opustit spíše muži?

Autorka často zaujímá již dříve zmíněnou esejistickou pozici a snaží se hledat určité „spravedlivé řešení“, což je sice sympatické, ale opět – není to vhodný způsob, jak psát bakalářskou práci. Systematická práce hledání a předkládání dat na základě určitých zvolených kódů, podložených argumenty z teoretické části, tady zkrátka chybí.

Navzdory výše uvedené kritice, která by autorce měla posloužit spíše jako vodítko pro její další vědeckou práci, oceňuji zápal pro dané téma, patrný z mnoha částí textu. Autorka rovněž prokázala schopnost vybrat si vhodné téma, realizovat výzkum a poměrně čtivě (až na zmíněné stylistické problémy) napsat bakalářskou práci.

Práci Kateřiny Koskové proto **doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm velmi dobře až dobře** v souvislosti s průběhem obhajoby. Zároveň navrhuji, aby autorka odpověděla na otázku, jak poznala, že je vzorek saturovaný.

V Praze, 5. 2. 2019

Mgr. Iva Baslarová, Ph.D.